

**rijksuniversiteit
groningen**

**De relatie tussen motivatie en sociale
vergelijking bij jonge kinderen**
*The relationship between motivation and social
comparison in young children*

**Masterthese Ontwikkelingspsychologie
Onderzoeksverslag**

Hanne Fleurke

*s1767518
juli 2013*

Afdeling Psychologie
Rijksuniversiteit Groningen
Examinator: prof. *P. van Geert*
Tweede beoordelaar: Dr. *G.M van der Aalsvoort*

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Abstract.....	4
Inleiding.....	5
Methode.....	12
Resultaten.....	15
Discussie.....	19
Literatuurlijst.....	23
Bijlage 1: informatiebrief voor ouders en toestemmingsformulier.....	26

Samenvatting

Dit onderzoek richtte zich op de relatie tussen sociale vergelijking en motivatie van 22 kinderen met een gemiddelde leeftijd van 5,8 jaar. De motivatie bij het kind werd gemeten door een puzzeltaak. De puzzeltaak meet wat voor motivatieoriëntatie een kind heeft: een leeroriëntatie of prestatieoriëntatie. Om te bepalen welke kinderen welke klasgenootjes leuk en niet leuk vinden, werd er een sociometrisch interview afgenomen bij de kinderen. De leerkrachten beoordeelden ook de motivatie van de kinderen aan de hand van een vragenlijst: Child Behaviour Motivation Questionnaire.

De verwachting van dit onderzoek was dat de richting waarop een kind zich sociaal vergelijkt, opwaarts of neerwaarts, een positief of negatief effect zal hebben op de motivatie. Of het een positief of negatief effect heeft, hangt er van af of het kind met een geliefd of minder geliefd klasgenootje wordt vergeleken. De sociale vergelijking gebeurde aan de hand van het laten zien van een foto van een klasgenootje. Daarnaast werd verwacht dat kinderen met een leeroriëntatie hoger op de factor Taakoriëntatie van de motivatievragenlijst zullen scoren dan kinderen met een prestatieoriëntatie.

In dit onderzoek werd geen verband gevonden tussen sociale vergelijking en motivatie bij jonge kinderen. Tevens werd er geen verband gevonden tussen de leeroriëntatie en de factor Taakoriëntatie van de motivatievragenlijst. Geconcludeerd werd dat het nog onduidelijk is of deze kinderen zich al iets aantrekken van sociale vergelijking in relatie tot motivatie. Wellicht dat de manipulatie van sociale vergelijking in dit onderzoek te abstract is voor deze kinderen.

Abstract

The aim of this study was to examine the relationship between social comparison and motivation of 22 children with an average age of 5.8 years. The motivation of the child was measured by a puzzle task. The puzzle task measures the motivation orientation of the child: a learning orientation or a performance orientation. There was a sociometric interview administered to the children to determine which classmates they like and which they do not like. The motivation of the children was also rated by the teachers on the basis of a questionnaire: Child Behaviour Motivation Questionnaire.

The expectation of this study was that the direction in which a child makes a social comparison, upwards or downwards, will have a positive or negative effect on motivation. Whether it has a positive or negative effect, depending on whether the child with a popular or less popular classmate was tested. Children were social compared by showing a picture of a classmate. In addition, it was expected that children with a learning orientation would score higher on the factor Task orientation on the motivation questionnaire than children with a performance orientation.

In this study, no relationship between social comparison and motivation in young children was found. There was also no relationship between learning orientation and Task orientation with regard to motivation. It was concluded that it is still unclear whether these children are already affected by social comparison in relation to motivation. Perhaps the manipulation of social comparison in this study is too abstract for these children.

Inleiding

Deze studie richt zich op de vraag of jonge kinderen al gebruik maken van sociale vergelijking en wat het effect hiervan is op motivatie. Onderzoek naar gebruik van sociale vergelijking bij jonge kinderen geeft verschillende uitkomsten. Volgens Ruble (1987, in Schaffer, 2009) worden kinderen pas beïnvloed door sociale standaarden vanaf zeven à acht jaar. Voor die leeftijd zou er een gebrek zijn aan interesse naar de prestaties van kinderen om gebruik te maken van zulke informatie in gevolgtrekkingen over prestaties. Rhodes en Brickman (2008) stellen dat kinderen zich voor hun zevende levensjaar al vergelijken met anderen, vooral wanneer de verschillen concreet en opvallend zijn. De vraag is of er een relatie is tussen het gebruik van sociale vergelijking en motivatie bij jonge kinderen. Eerst zal worden uitgelegd wat sociale vergelijking precies inhoudt. Vervolgens wordt er gekeken naar de sociale ontwikkeling van jonge kinderen, want jonge kinderen moeten in een bepaalde mate de sociale omgeving begrijpen om gebruik te kunnen maken van sociale vergelijking. Sociale vergelijking houdt verband met motivatie, mensen maken gebruik van sociale vergelijking om gemotiveerd te raken. De vraag is hoe dit zich voltrekt bij jonge kinderen.

Sociale vergelijking

Sociale vergelijking is het proces van denken over informatie van een persoon in relatie tot het zelf (Wood, 1989). Festinger (1954) ontwikkelde de Social Comparison Theory, volgens deze theorie maken personen gebruik van sociale vergelijking als er geen ‘objectieve realiteit’ is, maar ze vertrouwen dan op ‘sociale realiteit’. Dit is aanwezig bij kinderen, maar er is nog weinig aandacht besteed aan de rol van sociale vergelijking bij de kennis van kinderen over henzelf. Het zelfconcept wordt beïnvloed door ervaring. Hierbij spelen successen en falen een grote rol en de gevoelens van competentie en incompetentie die daaraan ten grondslag liggen en er op volgen. De basis van het zelfconcept wordt gemaakt in de kindertijd, het kind is dan het meest kwetsbaar voor evaluaties van anderen (Schaffer, 2009).

De sociale vergelijkingsoriëntatie is de richting waarop men de sociale vergelijking maakt. Men kan zich opwaarts of neerwaarts vergelijken. Bij een opwaartse vergelijking vergelijkt men zich met iemand die beter presteert. Bij een neerwaartse vergelijking vergelijkt men zich met iemand die slechter presteert. Volgens het Identification Contrast-Model van Ybema en Buunk (1997, in Shohov, 2002) kan een opwaartse of neerwaartse vergelijking zowel een positief als negatief effect hebben op motivatie. Dit effect hangt er van af of de persoon zich met het vergelijkingssubject identificeert of zich contrasteert. Bij identificatie

ziet men gelijkheden met de ander en wil men het zelfde presteren, bij een contrast wil men zich juist afzetten tegen de ander.

In het algemeen wordt aangenomen dat kinderen voordat ze naar de basisschool gaan, nog geen gebruik maken van sociale vergelijkingen. Dit wordt verklaard doordat de omgeving waar deze kinderen zich in bevinden van nature niet competitief is. Daarbij richten kinderen zich op één aspect van een bepaalde situatie en zijn daardoor nog niet in staat om zichzelf in relaties met anderen te zien. Echter blijkt uit observatieonderzoek van Mosatche en Bragonier (1981) dat kinderen in de leeftijd van drieëneenhalf en vijfeneenhalf daar wel degelijk gebruik van maken. Ze observeerden elk kind vijf minuten en keken daarbij of kinderen zinnen gebruiken als 'Ik kan sneller rennen dan jou' en 'Wij zijn beide vier jaar oud en we waren beide jarig'. Volgens Veroff (1969, in Feldman & Ruble, 1977) raken kinderen meer geïnteresseerd in sociale vergelijkingen als ze naar school gaan. Volgens Veroff heeft dit te maken met het feit dat de omgeving van de klas bij kan dragen aan het ontstaan van interesse in sociale vergelijking. Leeftijdsgenoten zijn een belangrijke bron van informatie waardoor socialisatie toeneemt bij kinderen. Dus het naar school gaan zou een mijlpaal kunnen zijn voor het ontwikkelen van interesse in sociale vergelijking bij kinderen. Stipek, Recchia en McClintic (1992) vonden zelfs dat kinderen van drie jaar al verschillen opmerkten in sociale uitkomsten. Ook ervoeren de kinderen stress wanneer ze slechter hadden gepresteerd dan een ander. Morris & Nemcek (1992, in Stipek, et al., 1992) vonden dat vier- tot vijfjarigen zichzelf hoger beoordeelden na sociaal succes dan na falen. Jonge kinderen lijken verschillen op te merken in sociale uitkomsten en ze gebruiken deze om gevolgtrekkingen te maken en ze zichzelf vervolgens kunnen evalueren.

Gebruik kunnen maken van sociale vergelijkingen hangt samen met het verloop van de sociale ontwikkeling en in hoeverre kinderen in de leeftijd van vijf à zes jaar begrip hebben van de sociale omgeving.

Sociale ontwikkeling

Piaget (in Schaffer, 2009) ontwikkelde een stadiamodel voor de cognitieve ontwikkeling, dat bestaat uit vijf stadia: de sensomotorische fase, de preoperationele fase, de concreet operationele fase en de formeel operationele fase. Kinderen rond de leeftijd van vijf jaar bevinden zich in de preoperationele fase. Deze fase wordt gekenmerkt door de ontwikkeling van het ik, het egocentrisme. Het egocentrisme houdt in dat kinderen zich niet kunnen verplaatsen in het standpunt van anderen. Dit zou betekenen dat kinderen voor het zevende jaar nog niet in staat zijn om zichzelf met een ander te vergelijken. Meer recent zijn er

aanwijzingen voor het begrip van de sociale omgeving bij kinderen die jonger zijn dan zeven jaar. Zo is een belangrijke mijlpaal in de sociale ontwikkeling de Theory of Mind, dit houdt in dat kinderen het vermogen hebben om een beeld te vormen over het perspectief van een ander. Deze capaciteit is nodig om de sociale omgeving te begrijpen en wordt ontwikkeld vanaf het vierde levensjaar (Schaffer, 2009).

Kinderen in de preoperationele fase hebben moeite met logica en abstract denken (Grossen & Perret-Clermont, 1984). Veel van hun kennis is gebaseerd op perceptie. Wellicht wordt er daarom niet in elk onderzoek een effect gevonden van sociale vergelijking bij jonge kinderen, omdat sociale vergelijking een abstract begrip is. Een voorbeeld hiervan is een onderzoek van Ruble (1987, in Schaffer, 2009). Hij vond geen effect van vergelijkingsstandaarden bij kinderen onder de leeftijd van zeven jaar. Een manier waarop Ruble dat onderzocht was door middel van een balgooi-taak. Ruble gaf de kinderen feedback op hun eigen prestaties en informatie over de prestaties van andere kinderen. Vervolgens werd de kinderen gevraagd hoe ze hun eigen prestaties in de taak evalueerden. Het bleek dat kinderen onder de leeftijd van zeven jaar zelden hadden waargenomen hoe anderen presteerden. Zoals eerder gezegd maken kinderen onder de leeftijd van zeven jaar wel gebruik van sociale vergelijking als de verschillen concreet en opvallend zijn.

Belangrijk is rekening te houden met de relatie tussen een kind en onderzoeker, deze heeft namelijk invloed op hoe een kind functioneert op een bepaalde taak (Grossen & Perret-Clermont, 1984). De ontwikkeling van het kind wordt beïnvloed door interactie met zijn omgeving. Zo blijkt dat een kind een hoger niveau van redeneren heeft als hij persoonlijk betrokken is bij een taak. Een meer abstracte taak lijkt om die reden moeilijker voor een jong kind. Bij een situatie waarin een kind bij een onderzoeker een taak moet uitvoeren is er altijd sprake van twee personen met elk een andere sociale status en een ander niveau in de cognitieve, affectieve en sociale ontwikkeling. Dit feit wordt vaak genegeerd, maar lijkt toch erg belangrijk te zijn. Er is sprake van cognitieve en affectieve wisselwerking tussen het kind en de onderzoeker.

Sociale interactie is één van de ontwikkelingsfactoren die beschreven is door Piaget, maar verder werd genegeerd. Toch is dit een fundamenteel element om ontwikkeling te verklaren (Grossen, Innaccone, Bessire & Perret-Clermont, 1996). Grossen et al. (1996) deden onderzoek na sociale vergelijking tussen kinderen die beginners of experts waren in een bepaalde taak. Zij vonden dat kinderen die tegenstrijdige perspectieven hebben op een probleem, onder bepaalde omstandigheden hun perspectieven zo kunnen coördineren dat ze met een meer uitgebreide oplossing komen voor het probleem. Het waarnemen van

gelijkheden bij een ander, promoot de bereidheid om elkaars perspectieven te betreden en geeft het vertrouwen om elkaars standpunten uit te dagen. Kinderen die onbekwaam zijn in een bepaalde taak, trekken gevolgtrekkingen uit een sociale vergelijking op zo een manier dat ze zichzelf waarnemen als net zo bekwaam als hun partner om een bepaalde taak te behalen. Dit had een positief effect op prestatie op een latere taak. Sociale vergelijking kan dus een positief effect hebben op motivatie.

Motivatie

Sociale vergelijking hangt samen met motivatie, mensen maken gebruik van sociale vergelijking om gemotiveerd te raken. Motivatie is het verlangen en streven om handelingen uit te voeren om een bepaald doel te halen (Steg, Buunk & Rothengatter, 2009). Sociale vergelijking heeft te maken met taakmotivatie en zelfevaluatie over prestaties volgens France-Kaatrude en Smith (1985). Zij stellen dat deze kwesties belangrijk zijn voor het begrijpen van prestatiegedrag van kinderen, vooral in het klaslokaal.

Motivatie komt voor in verschillende sterktes, maar ook in verschillende soorten. Eén onderscheiding die gemaakt kan worden is tussen intrinsieke en excentrieke motivatie. Men is intrinsiek gemotiveerd als men vanuit zichzelf geïnteresseerd is of er plezier aan beleeft om een bepaald doel te behalen. Men is excentriek gemotiveerd als de motivatie ontstaat door een externe bron, bijvoorbeeld een beloning. Intrinsieke motivatie is van nature aanwezig maar ontwikkelt zich onder invloed van ervaringen die de cognitieve, sociale en fysieke ontwikkeling bevorderen. Door het optreden van iemands eigen persoonlijke interesses groeit men in kennis en vaardigheden. Echter, de meeste activiteiten worden niet geleid door intrinsieke motivatie. Vooral na de vroege kindertijd neemt deze af, omdat de vrijheid om zelf keuzes te maken op basis van eigen motivatie beperkt wordt door sociale eisen en rollen die vragen van mensen dat ze verantwoordelijkheid nemen voor taken waarin ze niet intrinsiek geïnteresseerd in zijn (Ryan & Deci, 2000).

Er is relatief weinig onderzoek gedaan naar motivatie bij kinderen (Lepola, 2000). Dit kan te maken hebben met het feit dat motivatie een abstract begrip is met meerdere definities. Een ander mogelijkheid is dat motivatie lastig te meten is bij jonge kinderen door middel van vragenlijsten of interviews. Jonge kinderen zijn optimistisch, hebben de neiging om sociaal wenselijke antwoorden te geven en ze kunnen nog niet zo goed na denken over hun eigen gedrag. Uit een studie van Lepola (2005) blijkt dat gedrag van jonge kinderen dat geassocieerd wordt met motivatie, zoals taakoriëntatie en zelfregulatie, de leesvaardigheid kan voorspellen voor hun schoolcarrière. Daarop heeft Lepola met collega's de Child

Behaviour Motivation Questionnaire (CBeMo) ontwikkeld om vroegtijdig leesproblemen te kunnen identificeren, zodat leerkrachten kinderen opmerken die minder gemotiveerd lijken en hen aan te moedigen opdat ze niet verder achter zullen lopen, zelfs al voordat ze beginnen te lezen. Met deze vragenlijst beoordeelt de leerkracht de motivatie van het kind. Van der Aalsvoort, Lepola, Overtoom en Laitinen (2013) hebben een factoranalyse gedaan op deze vragenlijst en ze vonden de volgende drie motivatieoriëntaties: Taakoriëntatie, Taakvermijding oriëntatie en Sociale afhankelijkheid oriëntatie. Taakoriëntatie verwijst naar de intrinsiek gemotiveerde neiging van een kind om een taak te benaderen, te onderzoeken en te beheersen. Een kind met een Taakoriëntatie is volhoudend en is op zoek naar uitdagingen. Een kind met een Taakvermijding oriëntatie heeft de neiging om emotionele conflicten of spanning te verminderen door vermijdingsgedrag te vertonen, verbale of non-verbale negatieve emoties te uiten en iets anders te gaan doen. De Sociale afhankelijkheid oriëntatie verwijst naar een kind met een extreme gevoeligheid voor sociale signalen die direct pogingen doet om hulp te zoeken en hulpeloos gedrag vertoont.

Het gebruik van vragenlijsten ingevuld door de leerkracht heeft echter zijn beperkingen. Het gaat namelijk om een subjectieve interpretatie van de leerkracht en er kan een verschil zitten tussen de interpretatie van de leerkracht en wat het kind daadwerkelijk voelt (Overtoom & Van der Aalsvoort, 2010). Daarbij kan een leerkracht zich laten beïnvloeden door de prestaties van het kind op school bij de beoordeling van motivatie (Lepola, 2000).

Smiley en Dweck (1994) gebruiken een andere methode van onderzoek om motivatie te meten bij jonge kinderen. Zij richtten zich op een motivatieoriëntatie die bestaat uit twee doelen: de leeroriëntatie en de prestatieoriëntatie. Kinderen met een prestatieoriëntatie richten zich vooral op de uitkomst van hun prestaties, deze kunnen onderverdeeld worden in twee patronen. Kinderen met het hulpeloze patroon willen het tonen van hun incompetentie vermijden, ze hebben weinig vertrouwen dat ze een bepaald doel zullen halen. Als gevolg hiervan kiezen zij vaak voor gemakkelijke taken. Het andere patroon van de prestatieoriëntatie is het zwakke leerpatroon. Kinderen hebben veel vertrouwen dat ze een bepaald doel kunnen halen en kiezen voor redelijk moeilijke taken als ze er zeker van zijn dat ze hiermee hun competentie kunnen laten zien. Deze kinderen vermijden uitdagingen als zij niet zeker zijn over de uitkomst. Kinderen met een leeroriëntatie zoeken naar uitdagingen om hun competentie uit te breiden. Zij zijn er niet zozeer opgericht op de uitkomst van de prestatie, maar zij zien een moeilijke taak als een uitdaging waarbij vaardigheden verbeterd kunnen worden en van fouten kan worden geleerd.

Grant en Dweck (2009) hebben longitudinaal onderzoek gedaan bij studenten wat deze oriëntaties kunnen voorspellen voor de toekomst. Zij kwamen met de volgende uitkomsten. Een prestatieoriëntatie voorspelt attributies tot een lage competentie, verlies van zelfwaarde, terugkeer van tegenslagen en een verlies van intrinsieke motivatie. Een prestatieoriëntatie lijkt een patroon te voorspellen van negatieve emoties en cognities en een verminderde prestatie na een confrontatie met één of meerdere tegenslagen. Echter een prestatieoriëntatie lijkt geen negatief effect te hebben op prestatie wanneer iemand er van overtuigd is dat succes nog steeds mogelijk is of wanneer iemand goed presteert. Een leeroriëntatie voorspelt onder andere een intrinsieke motivatie, planning, volhouding en betere cijfers. Personen met een sterke leeroriëntatie blijken bij eerdere tegenslagen in hun leven *coping* methoden te hebben gehad die zich richten op verbetering.

Sociometrie als een manier om sociaal vergelijken bij kinderen te bepalen

Zoals eerder benoemd is sociale vergelijking een abstract begrip en kinderen rond de leeftijd van vijf jaar hebben moeite met abstract waarnemen. Om het begrip sociale vergelijking minder abstract te maken zou er gebruik kunnen worden gemaakt van de sociometrische methode. Deze methode is ontwikkeld door Moreno (1934) en bepaald onderlinge relaties aan de hand van vragen die worden gesteld aan de leden van de groep. Aan de hand van deze methode wordt duidelijk welke klasgenootjes de kinderen aardig vinden en welke niet. Oorspronkelijk is de methode ontwikkeld om de relaties tussen sociale structuren en psychisch welzijn te onderzoeken. Tegenwoordig wordt de methode toegepast om onder andere informatie te krijgen over leiders in een groep, of om risicokinderen voor pesten op het spoor te komen (Struyven, Sierens, Dochy & Janssens, 2003). Voor de leerkracht kan sociometrie een hulpmiddel zijn om zicht te krijgen op de sociale relaties tussen de kinderen van de klas.

Eerdere studies en een sociometrische studie van Davitz (1955) ondersteunen de hypothese dat waarneming van een andere persoon als gelijke een positieve relatie heeft met het aardig vinden van die persoon. Hieruit leidt Davitz af dat er een onderliggende behoefte is om hetzelfde te zijn als gewaardeerde personen. Een manier om ongelijkheid tussen een ander en het zelf te verminderen is door middel van identificatie. Men probeert zich hetzelfde te gedragen en te presteren als een ander. Identificatie kan dus een motiverende werking hebben om beter te presteren.

Hypothesen

Op basis van bovenstaande informatie zijn er een aantal hypothesen opgesteld om antwoord te geven op de volgende onderzoeksvraag: Wordt de motivatie van jonge kinderen beïnvloed door sociale vergelijking met klasgenootjes?

1. Een opwaartse vergelijking met een geliefd klasgenootje heeft een positief effect op de motivatie van een kind.
2. Een neerwaartse vergelijking met een geliefd klasgenootje heeft een negatief effect op de motivatie van een kind.
3. Een neerwaartse vergelijking met een minder geliefd klasgenootje heeft een positief effect op de motivatie van een kind.
4. Een opwaartse vergelijking met een minder geliefd klasgenootje heeft een negatief effect op de motivatie van een kind.
5. Leraren zullen de motivatie van kinderen met een leeroriëntatie hoger beoordelen op de factor Taakoriëntatie van de motivatievragenlijst dan kinderen met een prestatieoriëntatie.

Methodie

Proefpersonen

De onderzoeksgroep bestaat uit 22 kinderen uit groep 2 van de basisschool. De groep bestaat uit 14 meisjes en 8 jongens, met een leeftijd variërend van 64 maanden tot 76 maanden. De gemiddelde leeftijd is 68,2 maanden. Daarnaast hebben vier leraren van groep 2 aan het onderzoek deelgenomen. De proefpersonen zijn afkomstig van twee basisscholen uit Drenthe.

Design

Voor het onderzoek worden twee basisscholen in Drenthe benaderd voor deelname aan het onderzoek. De leraren van groep 2 worden benaderd via e-mail om te vragen of ze geïnteresseerd zijn om mee te werken aan het onderzoek en bij interesse wordt er via telefonisch of persoonlijk contact meer informatie gegeven over het onderzoek. Na toestemming van de school en leraar wordt er een informatiebrief meegegeven voor ouders/verzorgers met een toestemmingsformulier (bijlage 1). Met de kinderen zal twee keer gewerkt worden. De eerste keer wordt er een sociometrisch interview afgenomen met de kinderen. De leraren ontvangen dan een vragenlijst (CBeMO) over de motivatie van de leerling. Gevraagd wordt aan de leraren om deze binnen een week in te vullen. De tweede keer wordt de kinderen een puzzeltaak aangeboden.

Instrumenten

Sociometrisch onderzoek

Sociometrie is een kwantitatief onderzoek om sociale relaties te bepalen in een groep. Om te bepalen welke kinderen welke klasgenootjes leuk en niet leuk vinden, wordt er een sociometrisch interview afgenomen bij de kinderen. Er worden acht vragen aan de kinderen gesteld die gebaseerd zijn op de richtlijnen van Instituut voor Psychodrama (2010). Vragen die gesteld worden zijn bijvoorbeeld 'Met wie speel je het liefst?' en 'Wie zou je niet uitnodigen op je verjaardagsfeestje?'. Aan de hand van deze vragen kan een sociometrische schaal opgesteld worden. Wel moeten de gegevens met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Het negatieve aspect van sociometrische vragen is dat kinderen moeten gaan nadenken wie ze eigenlijk niet zo aardig vinden. Kinderen worden als het ware gedwongen om namen te noemen tegen wie ze niet een directe afkeer hebben, maar toch negatief beoordelen. Er kunnen daarom niet te snel conclusies worden getrokken (Struyven et al., 2003).

Sociale vergelijking

Na het sociometrisch onderzoek worden kinderen willekeurig toegewezen aan één van de vier sociale vergelijkingscondities. Op basis van de sociometrische vragen heeft elk kind een klasgenootje dat het leuk vindt en een klasgenootje dat het niet leuk vindt. De variabele ‘sociale vergelijking’ wordt gemanipuleerd door kinderen een foto te laten zien van een leuk klasgenootje of minder leuk klasgenootje. Deze vergelijking kan opwaarts of neerwaarts zijn.

Puzzeltaak

Om de motivatie van een kind te meten is gebruik gemaakt van een puzzeltaak gebaseerd op onderzoek van Smiley en Dweck (1994). Deze puzzeltaak wordt individueel afgenomen in een rustige ruimte op de school. De puzzeltaak bestaat uit drie puzzels: één oplosbare puzzel en twee onoplosbare puzzels. De onoplosbare puzzels zijn gemanipuleerd doordat er extra stukjes aan de puzzels zijn toegevoegd die niet in de puzzel passen. Op de puzzels zijn figuren uit Sesamstraat afgebeeld. De puzzels worden met het kind kort doorgenomen, zodat het op zijn gemak gesteld wordt en het kind weet hoe de uiteindelijke puzzel eruit komt te zien.

Als eerste wordt de oplosbare puzzel aan het kind getoond, de tijd die het kind nodig heeft voor de puzzel wordt genoteerd. Vervolgens worden de twee onoplosbare puzzels aan het kind getoond. Na drie minuten wordt de puzzeltaak afgebroken om te voorkomen dat het kind door heeft dat de puzzel gemanipuleerd is. Na drie minuten wordt geteld hoeveel puzzelstukjes het kind goed heeft neergelegd en wordt de volgende puzzel gepresenteerd.

Na het maken van de puzzels wordt het kind gevraagd welke puzzel het nog eens van de drie gemaakte puzzels zou willen maken. De keuze die het kind maakt, bepaald of het kind een prestatieoriëntatie of een leeroriëntatie heeft. Een kind heeft een prestatieoriëntatie als het kiest voor een oplosbare puzzel, maar ook als het kiest voor een onoplosbare puzzel omdat het deze het gemakkelijkst vindt. Een kind heeft een leeroriëntatie als het kiest voor een onoplosbare puzzel om een andere reden, zoals het leuk vinden van de puzzel of omdat de puzzel nog niet gelukt is.

Als het kind een keuze heeft gemaakt wordt er een foto getoond van een leuk of niet leuk klasgenootje. Vervolgens vertelt de testleider voor welke puzzel het klasgenootje koos en heeft gemaakt. Kiest het kind op de foto voor de onoplosbare puzzel, dan is dit een opwaartse vergelijking. Kiest het kind op de foto voor de oplosbare puzzel, dan is dit een neerwaartse vergelijking. Daarna wordt nogmaals aan het kind gevraagd welke puzzel het nu zal kiezen. Het kind mag de puzzel na keuze nog eens maken. Als het kiest voor de onoplosbare puzzel,

worden de gemanipuleerde stukjes van de puzzel verwijderd, zodat de puzzel oplosbaar wordt.

Voordat de puzzeltaak wordt afgenomen wordt er aan de kinderen gevraagd of ze bekend zijn met Sesamstraat. Een taak doet zich namelijk niet voor in een sociaal vacuüm en is nooit uitsluitend cognitief. Een kind dat geconfronteerd wordt met een probleem valt terug op zijn eigen ervaringen en begrip, zowel sociaal als cognitief. Zo blijkt uit een studie van Finn (1982, in Grossen en Perret-Clermont, 1984) waarin hij vroeg of er meer Compahs (een woord bedacht door de onderzoeker) of dat er meer Wombles zijn (een woord dat bekend is bij het kind), dat kinderen aangaven dat er meer Wombles zijn, omdat ze hiermee bekend mee waren. Wellicht dat een kind dat beter bekend is met Sesamstraat meer gemotiveerd is om de puzzeltaak te voltooien dan een kind dat niet zo bekend is met Sesamstraat. Hiermee dient rekening gehouden worden.

Child Behaviour Motivation Questionnaire

Met de CBeMO beoordeelt de leraar de motivatie van het kind. Deze vragenlijst komt oorspronkelijk uit Finland (Lepola, 2000) en is valide gemaakt voor de Nederlandse populatie (Overtoom en van der Aalsvoort, 2010). De vragenlijst bestaat uit 34 items die worden beantwoord op een 7-punts-Likertschaal, waarbij de uiteinden de volgende labels hebben, 1 (*helemaal niet*) en 7 (*(bijna) de hele tijd*). De vragenlijst bestaat uit drie factoren: Taakoriëntatie, Taakvermijding oriëntatie en Sociale afhankelijkheid oriëntatie. De factor taakoriëntatie bestaat uit 14 items, een voorbeelditem is: ‘Deze leerling heeft behoefte aan meer uitdaging’. De factor Taakvermijding oriëntatie bestaat uit negen items, een voorbeelditem is: ‘Deze leerling is gemakkelijk gefrustreerd’. En ten slotte de Sociale afhankelijkheid oriëntatie bestaat uit vijf items, een voorbeelditem is: ‘Deze leerling imiteert gedrag en activiteiten van leeftijdsgenoten’.

Procedure

De twee basisscholen uit Drenthe die benaderd zijn om deel te nemen aan het onderzoek zijn hier beide mee akkoord gegaan. Verder is het onderzoeksplan gevolgd zoals beschreven onder Design.

Resultaten

Exploratieve analyse gelet op leer- en prestatieoriëntatie

Bij de puzzeltaak werden drie puzzels afgenomen. De eerste oplosbare puzzel werd in gemiddeld 3.54 minuten gemaakt ($SD = 2.31$ min). Vervolgens werden er twee onoplosbare puzzels gemaakt, hierbij werden in drie minuten gemiddeld 7 stukjes goed gelegd ($SD = 3.55$ stukjes)

Op basis van de keuze op een bepaalde puzzel werd de motivatieoriëntatie bepaald van een kind, deze bestaat uit twee oriëntaties: prestatie- en leeroriëntatie. De eerste keer dat er naar de voorkeur gevraagd werd voor een bepaalde puzzel hadden 18 kinderen een prestatieoriëntatie en 4 kinderen een leeroriëntatie. Na de sociale vergelijking werd er nog eens naar de voorkeur gevraagd van de kinderen voor een puzzel. Toen hadden er nog 15 kinderen een prestatieoriëntatie en 7 kinderen een leeroriëntatie (zie tabel 1).

Tabel 1 *Het aantal kinderen in elke conditie met een prestatie- of leeroriëntatie*

Conditie	1 ^e keus		2 ^e keus	
	Prestatieoriëntatie	Leeroriëntatie	Prestatieoriëntatie	Leeroriëntatie
Leuk opwaarts	5	1	3	3
Leuk neerwaarts	3	2	4	1
Niet leuk opwaarts	5	1	4	2
Niet leuk neerwaarts	5	0	4	1
Totaal	18	4	15	7

Uitkomsten bij de Child Behaviour Motivation Questionnaire

De vragenlijst bevat 34 items die herleid worden tot drie factoren: Taakoriëntatie, Taakvermijding oriëntatie en Sociale afhankelijkheid oriëntatie. Op elke factor kan een maximale score van 7 gehaald worden. De leraren beoordeelden de gemiddelde score van de kinderen op Taakoriëntatie hoog ($M = 5.10$ $SD = 0.96$). De gemiddelde scores op de factoren Taakvermijding oriëntatie ($M = 2.38$, $SD = 0.84$) en Sociale afhankelijkheid oriëntatie ($M = 3.29$ $SD = 1.19$) waren lager beoordeeld. Dit is conform eerder onderzoek. Hoe hoger Taakoriëntatie beoordeeld wordt, hoe lager beide andere factoren zijn.

Het verband tussen de keuze voor een puzzel en sociale vergelijking

Of er sprake is van een verband tussen de keuze voor een puzzel en sociale vergelijking werd getoetst met een non-parametrische toets, de McNemar toets. Gekeken is per conditie naar het verband tussen de eerste keuze op een puzzeltaak en de tweede keuze op een puzzeltaak, na de manipulatie sociale vergelijking.

De eerste hypothese stelde dat een opwaartse vergelijking met een geliefd klasgenootje een positief effect heeft op de motivatie van een kind. Deze hypothese is niet bevestigd, $N = 6$, $p = 0.5$.

Volgens de tweede hypothese zou een neerwaartse vergelijking met een geliefd klasgenootje een negatief effect hebben op de motivatie van een kind. Deze hypothese is verworpen, $N = 5$, $p = 1$.

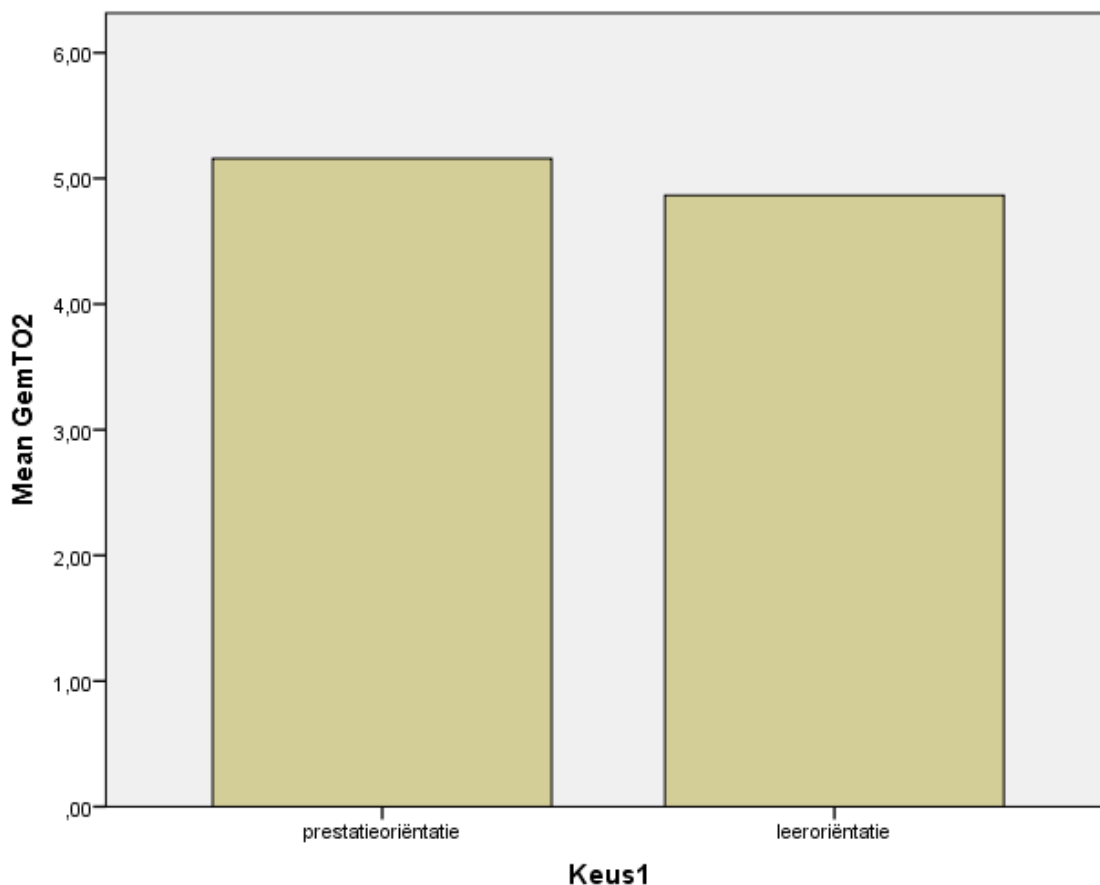
De derde hypothese stelde dat een neerwaartse vergelijking met een minder geliefd klasgenootje een positief effect heeft op de motivatie van een kind. Er is geen significant effect gevonden, dus de hypothese is verworpen, $N = 5$, $p = 1$.

In de vierde hypothese werd verwacht dat een opwaartse vergelijking met een minder geliefd kind een negatief effect heeft op de motivatie van een kind. Wederom werd de hypothese niet bevestigd, $N = 6$, $p = 1$.

Het verband tussen de motivatieoriëntatie en de factor Taakoriëntatie

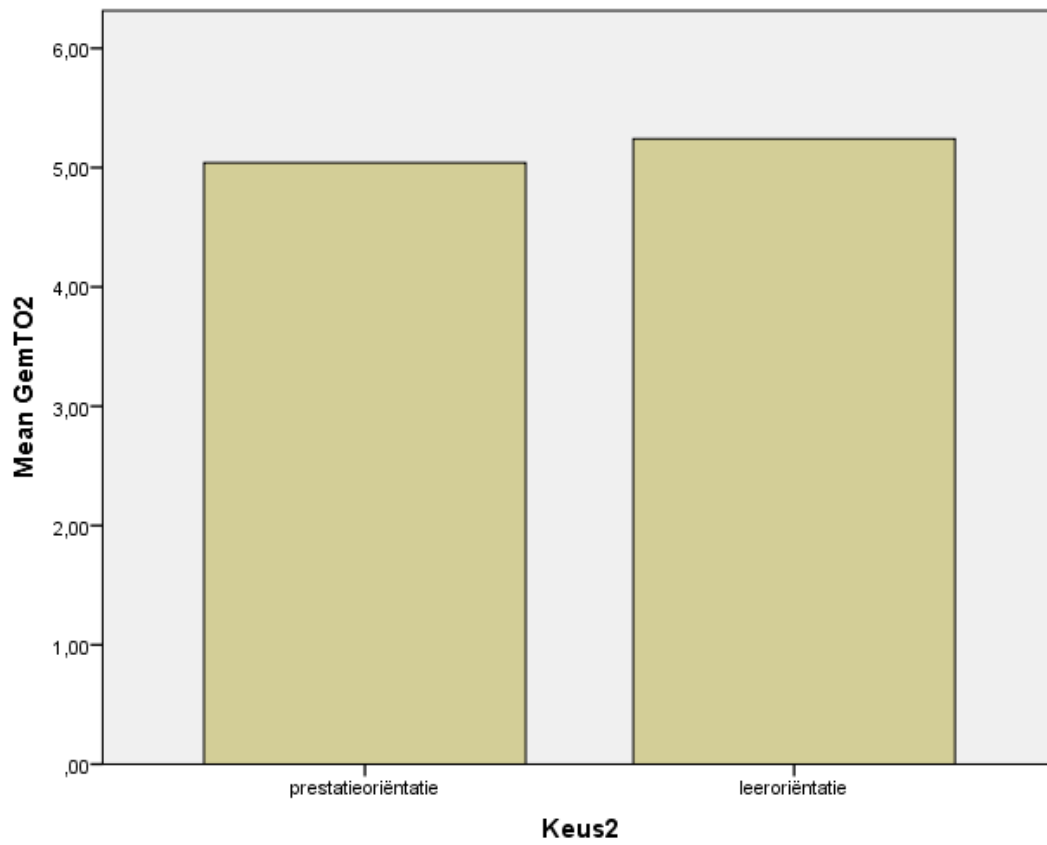
Ten slotte stelde de laatste hypothese dat leraren de motivatie van kinderen met een leeroriëntatie hoger beoordelen op de factor Taakoriëntatie van de motivatievragenlijst dan kinderen met een prestatieoriëntatie. Figuur 1 geeft een overzicht van de scores op de factor Taakoriëntatie voor kinderen met een leeroriëntatie of prestatieoriëntatie gebaseerd op de eerste keuze voor een puzzel. De hypothese werd getoetst aan de hand van de Mann-Whitney U toets. Kinderen werden beoordeeld een leeroriëntatie te hebben als ze de eerste keer kiezen voor een onoplosbare puzzel, omdat ze die moeilijk of leuk vinden. Er werd geen significant resultaat gevonden, $z = -0.64$, $p = 0.52$: kinderen met een prestatieoriëntatie hadden een gemiddelde score van 11.92 op de factor Taakoriëntatie. Kinderen met een leeroriëntatie hadden een gemiddelde score van 9.63: zij lijken lager te scoren dan die met een prestatieoriëntatie. Het verschil is echter niet opvallend.

Figuur 1. *De scores op de factor Taakoriëntatie van kinderen met een prestatie- en leeroriëntatie op basis van de eerste keus voor een puzzel.*

Ook is gekeken naar de motivatieoriëntatie op basis van de tweede keus van kinderen voor een puzzel. Ook hier werden geen significante resultaten gevonden, $z = -0.53$, $p = 0.60$: kinderen met een prestatieoriëntatie hadden een gemiddelde score van 11 en kinderen met een leeroriëntatie hadden een gemiddelde score van 12.57 op de factor Taakoriëntatie. Opvallend is dat nu de kinderen met een leeroriëntatie iets hoger scoren op Taakoriëntatie dan kinderen met een prestatieoriëntatie. In figuur 2 is hier een overzicht van te zien. Dit verschil is echter niet significant.

Figuur 2. De scores op de factor Taakoriëntatie van kinderen met een prestatie- en leeroriëntatie op basis van de tweede keus voor een puzzel.

Discussie

Conclusie

Het doel van dit onderzoek was het onderzoeken van de relatie tussen de motivatie en sociale vergelijking bij jonge kinderen. Verwacht werd dat de richting van de sociale vergelijking de motivatie zou beïnvloeden.

Er werd verwacht dat een opwaartse vergelijking met een geliefd klasgenootje een positief effect zal hebben op motivatie. Daarnaast werd verwacht dat een neerwaartse vergelijking met een geliefd klasgenootje een negatief effect zal hebben op motivatie. In dit onderzoek is geen verband gevonden tussen een vergelijking met een geliefd klasgenootje op motivatie in opwaartse of neerwaartse richting.

Voor kinderen die zich neerwaarts vergelijken met een minder geliefd klasgenootje werd verwacht dat dit een positief effect zal hebben op de motivatie. Voor kinderen die zich opwaarts vergelijken met een minder geliefd klasgenootje werd verwacht dat dit een negatief effect zal hebben op de motivatie. Ook deze twee hypothesen werden niet bevestigd.

Tevens is er in deze studie onderzocht of er een verband is tussen de motivatieoriëntatie en de factor Taakoriëntatie van de Child Behaviour Motivation Questionnaire. Verwacht werd dat leraren de motivatie van kinderen met een leeroriëntatie hoger beoordelen op de factor Taakoriëntatie dan kinderen met een prestatieoriëntatie. In dit onderzoek werd geen verband gevonden tussen de leeroriëntatie en de factor Taakoriëntatie.

Discussie

In dit onderzoek werd er geen verband gevonden tussen het gebruik van sociale vergelijking en motivatie bij kinderen in de leeftijd van rond de zes jaar. Echter, er zijn diverse onderzoeken geweest die wel vonden dat kinderen in die leeftijd al gebruik maken van sociale vergelijking. Morris en Nemcek (1992, in Stipek, et al., 1992) vonden dat vier- tot vijfjarigen zichzelf hoger beoordeelden na sociaal succes dan na falen. Jonge kinderen lijken verschillen op te merken in sociale uitkomsten en ze gebruiken deze om gevolgtrekkingen te maken en zichzelf vervolgens te evalueren. In dit onderzoek werd er echter niet gekeken naar zelfevaluatie van de prestatie van de kinderen na sociale vergelijking, maar er werd gekeken naar de motivatie. Mogelijk leggen kinderen op die leeftijd nog geen verband tussen de keuze van een ander klasgenootje voor een bepaalde taak en hun eigen keuze voor een bepaalde taak. Wanneer kinderen na de sociale vergelijking wel een andere keuze maakten dan hun

eerste en er gevraagd werd waarom ze dan voor die kozen, gaven ze meestal aan ‘die is ook leuk’. Er was maar één proefpersoon die koos voor dezelfde puzzel als haar klasgenootje waarbij ze aangaf dat ze koos voor die puzzel omdat haar vriendin daar ook voor gekozen had. Opvallend was wel dat veel kinderen wel veranderden van keuze voor de puzzel na de sociale vergelijking, maar er zat geen duidelijk patroon in. Mogelijk dat kinderen zich wel wat aantrekken van de keus van een klasgenootje, maar in dit onderzoek werd niet duidelijk welke richting dat op gaat.

Tevens werd er geen verband gevonden tussen de motivatieoriëntatie van het kind en de factor Taakoriëntatie volgens de motivatievragenlijst ingevuld door de leerkracht. Taakoriëntatie verwijst naar de intrinsiek gemotiveerde neiging van een kind om een taak te benaderen, te onderzoeken en te beheersen. Een kind met een taakoriëntatie is volhoudend en is op zoek naar uitdagingen. Er werd verwacht dat leraren de motivatie van kinderen met een leeroriëntatie hoger beoordelen op de factor Taakoriëntatie van de motivatievragenlijst dan kinderen met een prestatieoriëntatie. Zoals eerder genoemd heeft het gebruik van vragenlijst ingevuld door de leerkracht zijn beperkingen. Het gaat om een subjectieve interpretatie en de leerkracht kan zich laten beïnvloeden door de prestaties van het kind op school bij de beoordeling van motivatie (Overtoom & Van der Aalsvoort, 2010; Lepola, 2000). Echter, de puzzeltaak kan ook zijn beperkingen hebben, de motivatieoriëntatie die gemeten wordt kan situatie- en/of taakspecifiek zijn. Kinderen met een leeroriëntatie volgens de puzzeltaak van Smiley en Dweck (1994) zoeken naar uitdagingen om hun competentie uit te breiden. Kinderen met een prestatieoriëntatie kunnen ook voor redelijk moeilijke taken kiezen als ze er zeker van zijn dat ze hiermee hun competentie kunnen laten zien. Leerkrachten zien bij deze kinderen misschien ook dat ze uitdagingen aangaan en mogelijk is daardoor het verschil tussen kinderen met een leeroriëntatie en prestatieoriëntatie op de factor Taakoriëntatie niet groot genoeg om een verband aan te kunnen wijzen.

Beperkingen

Het onderzoek heeft een aantal beperkingen. De eerste beperking is de kleine steekproef: er waren vier condities en er zaten er maar vijf of zes proefpersonen in een conditie. Omdat het om een kleine steekproef ging is gebruik gemaakt van non-parametrische toetsen en deze hebben een relatief lage power.

De tweede beperking is het gebruik van het sociometrieonderzoek. De vraag is hoe betrouwbaar deze methode is bij het gebruik van deze jonge leeftijdsgroep. Het lijkt erop dat kinderen de vragen niet altijd beantwoordden aan de hand van wel of geen voorkeur voor een

klasgenootje, maar soms op feiten baseerden: kinderen gaven bijvoorbeeld aan dat ze een bepaald klasgenootje niet leuk vonden, maar bij een volgende vraag naast wie ze het liefst in de klas zitten, noemden ze weer de naam van het desbetreffende klasgenootje, omdat ze er in werkelijkheid ook naast in de klas zitten. Vitaro, Tremblay, Gagnon en Pelletier (1994) hadden een andere manier om een sociometrisch assessment te doen bij jonge kinderen. Zij lieten foto's zien van klasgenootjes en de kinderen kregen de taak om drie kinderen te omcirkelen waar ze het liefst mee speelden. Ook moesten ze drie kinderen omcirkelen waar ze het minst liefst mee speelden. Vervolgens moesten de kinderen bij elk kind dat ze omcirkelden een sticker plakken (blij gezicht, verdrietig gezicht of neutraal gezicht). De tijdelijke stabiliteit, constructvaliditeit en concurrent validiteit van deze methode zijn geverifieerd.

Een derde beperking kan de puzzeltaak zijn. Deze meet enkel de motivatie voor het maken van een puzzeltaak, de motivatieoriëntatie kan beïnvloed worden door de mate waarin kinderen geïnteresseerd zijn in het maken van puzzels. Een kind dat puzzelen niet leuk vindt, kiest wellicht voor de gemakkelijkste puzzel om er snel vanaf te zijn dan een kind dat puzzelen wel heel leuk vindt. Mogelijk is de puzzeltaak erg specifiek en pakt motivatie op een ander gebied heel anders uit. Volgens Smiley en Dweck ontwikkelen kinderen internaliserende prestatie- of leeroriëntaties voordat zij naar school gaan, maar uit een studie van Carr (2010) blijkt dat de motivatieoriëntaties feitelijk complexe overtuigingen zijn die de basis vormen van een leer- of prestatieoriëntatie en samenhangen met sociale identiteit. Carr heeft de motivatieoriëntatie gemeten aan de hand van dagelijkse technologie, zoals nieten, knippen, plakken en verven.

Veel kinderen in de studie merkten daarnaast op dat er aan de onoplosbare puzzels iets niet klopte. Ze gaven aan dat bepaalde puzzelstukjes hier niet hoorden. Als kinderen ervan overtuigd zijn dat een puzzel niet klopt kan dat van invloed zijn op de keuze voor een puzzel. Als ze kiezen voor een moeilijke puzzel gaat het erom dat ze uitgedaagd worden om de moeilijke puzzel te kunnen maken, maar als ze zeker weten dat er een fout in de puzzel zit, dan kiezen ze waarschijnlijk niet voor die puzzel.

Een vierde kanttekening is de volgende. Hoewel er voor dit onderzoek geprobeerd is om het begrip sociale vergelijking minder abstract te maken voor deze kinderen, is het laten zien van een foto van korte duur mogelijk toch nog te abstract. Kinderen in die leeftijd zitten in de preoperationele fase en veel van hun kennis baseren ze op perceptie (Grossen & Perret-Clermont, 1984). Op het moment dat ze een foto waarnemen van een klasgenootje nemen ze

niet werkelijk waar hoe het klasgenootje presteert op een puzzeltaak en voor welke puzzel het kiest.

Vervolgonderzoek

Voor vervolgonderzoek zijn nog een aantal aanbevelingen. Het sociometrieonderzoek moet worden aangepast, bijvoorbeeld gebaseerd op het sociometrisch assessment van Vitaro et al. (1994). Daarnaast zou er aan de leraren gevraagd kunnen worden met wie welke kinderen veel optrekken en aan wie ze een hekel lijken te hebben.

Als er gebruik wordt gemaakt van een puzzeltaak om de motivatie te meten, kan aan de kinderen worden gevraagd of ze puzzelen leuk vinden en hoe vaak ze het doen. Gemeten kan dan worden of er een verschil zit in de motivatieoriëntatie tussen kinderen die vaak puzzelen en puzzels maken leuk vinden vergeleken met kinderen die niet tot weinig puzzelen of puzzels maken niet leuk vinden. Ook zou er naast de puzzeltaak een ander soort taak uitgevoerd kunnen worden, om te onderzoeken of de motivatieoriëntatie bij de kinderen dan nog steeds hetzelfde is of dat er verschillen in zitten. De onoplosbare puzzels van de puzzeltaak dienen te worden aangepast, zodat kinderen niet direct opmerken dat de puzzel niet klopt. Er werden nu stukjes uit een andere puzzel toegevoegd, maar er zaten wel een aantal stukjes tussen waarbij kinderen al vrij snel door hadden dat ze niet in de puzzel pasten.

Ten slotte dient de manipulatie van sociale vergelijking anders te gebeuren, omdat het niet duidelijk is op welke manier kinderen zich hierdoor laten beïnvloeden. Een mogelijkheid zou kunnen zijn om twee kinderen tegelijkertijd de puzzels te laten maken en vervolgens de kinderen vragen welke puzzel ze nogmaals zouden willen maken. Er kan dan onderzocht worden of ze zich ook laten beïnvloeden door elkaars keuze. Dit zou het begrip sociale vergelijking minder abstract maken, omdat ze dan de keuze van hun leeftijdsgenootje zelf waarnemen.

Literatuurlijst

- Butler, R. (1998). Age Trends in the Use of Social and Temporal Comparison for Self-Evaluation: Examination of a Novel Developmental Hypothesis. *Child Development*, 69 (4), 1054-1073.
- Carr, M. (2010). A Sociocultural Approach to Learning Orientation in an Early Childhood Setting. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 14 (4), 525-542.
- Davitz, J.R. (1955). Social Perception and Sociometric Choice of Children. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 50 (2), 173-176.
- Feldman, N.S., & Ruble, D.N. (1977). Awareness of Social Comparison Interest and Motivations: A Developmental Study. *Journal of Educational Psychology*, 69 (5), 579-585.
- Festinger, L. (1954). A Theory of Social Comparison Processes. *Human Relations* 7, 117-140.
- France-Kaatrude, A., & Smith, W.P. (1985). Social Comparison, Task Motivation, and the Development of Self-Evaluative Standards in Children. *Developmental Psychology*, 21 (6), 1080-1089.
- Grant, H., & Dweck, C.S. (2009). Clarifying Achievement Goals and Their Impact. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85 (3), 541-553.
- Grossen, M., Iannaccone, A., Bessire, M., L., & Perret-Clermont, A. (1996). Actual and Perceived Expertise: the Role of Social Comparison in the Mastery of Right and Left Recognition in Novice-expert Dyads. *Swiss Journal of Psychology*, 5, (2-3), 176-187, 1996.
- Grossen, M., & Perret-Clermont, A. (1984). Some Elements of a Social Psychology of Operational Development of the Child. *The Quarterly Newsletter of the Laboratory of comparative human Cognition*, 6, 51-57.

- Higgins, E.T. (1997). Beyond pleasure and pain. *American Psychologist*, 52 (12), 1280-300.
- Hoogsteder, M., Maier, R., & Elbers, E. (1996). The Architecture of Adult-child Interaction. Joint Problem Solving and the Structure of Cooperation. *Learning and Instruction*, 6 (4), 345-358.
- Instituut voor Psychodrama (2010). *Sociometrie*. Verkregen op 23 maart, 2013, van <http://www.psychodrama.nu/psychodrama/sociometrie>.
- Lepola, J. (2000). *Motivation in early school years*. Turku, Finland: Painosalama Oy.
- Lockwood, P., Jordan, C.H., & Kunda, Z. (2002). Motivation by positive or negative role models: regulatory focus determines who will best inspire us. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(4), 854-864.
- Moreno, J.L. (1934). Part I: Presentation of the Problem. *Who Shall Survive? A New Approach to the of Human Interrelations* (p. 2-20). Washington, DC, US: Nervous and Mental Disease Publishing Co.
- Mosatche, H.S., & Bragonier, P. (1981). An Observational Study of Social Comparison in Preschoolers. *Child Development*, 52, 376-378.
- Overtom, L., & van der Aalsvoort, G. M. (2009). The CBeMo Questionnaire to assess motivation of young children. *Educational & Child Psychology*, 27(4), 113-120.
- Rhodes, M., & Brickman D. (2008). Preschoolers' Responses to Social Comparisons Involving Relative Failure. *Psychological Science*, 19 (10), 968-972.
- Ryan, M.R., & Deci, E.L., (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classical Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25 (1), 54-67.
- Schaffer, H.R. (2009). *Social Development*. Oxford, UK: Blackwell Publishing.
- Shohov, S.P. (2002). *Advances in Psychology Research*. Verkregen op 26 maart, 2013, van

http://books.google.nl/books?id=aHHYtH3Ir1MC&dq=identification+contrast+model+ybema+buunk&hl=nl&source=gbs_navlinks_s.

Smiley, P. A., & Dweck, C. S. (1994). Individual differences in achievement goals among young children. *Child Development, 65*, 1723-1743.

Steg, L., Buunk, A.P., & Rothengatter, T. (2009). *Applied Social Psychology*. New York, NY: Cambridge University Press.

Stipek, D., Recchia, S., & McClintic, S. (1992). Self-evaluation in Young Children. *Monographs of the Society for Research in Child Development, 57* (1), p. 100.

Struyven, K., Sierens, E., Dochy, F., & Janssens, S. (2003). *Groot Worden. De Ontwikkeling van Baby tot Adolescent*. Verkregen op 23 maart, 2013, van <http://books.google.nl/books?id=1jVl6xCoPuUC&pg=PA164&lpg=PA164&dq=sociometrische+vragen&source=bl&ots=riIA62-WZX&sig=XNeqcrplHWxAMfhMdtBmItKB4sg&hl=nl&sa=X&ei=B3lJUa2XGcex0AWx04HIBQ&ved=0CD8Q6AEwBDgK#v=onepage&q=sociometrische%20vragen&f=false>.

Van der Aalsvoort, G.M, Lepola, J., Overtoom, L., & Laitinen, S. (2013). Motivation of Young Students: a Cross-cultural Evaluation of a Model for Motivational Orientations. *Research Papers in Education, 2013*, <http://dx.doi.org/10.1080/02671522.2013.787447>.

Vitaro, F., Tremblay, R. E., Gagnon, C., & Pelletier, D. (1994). Predictive Accuracy of Behavioral and Sociometric Assessments of High-Risk Kindergarten Children. *Journal of Clinical Child Psychology 23* (3), 272-282.

Wood, J.V. (1989). What is Social Comparison and How Should We Study It? *Personality and Social Psychology Bulletin, 22*, 520-537.

Bijlage 1: informatiebrief voor ouders en toestemmingsformulier

Beste ouders/verzorgers,

Bedankt voor uw medewerking aan het onderzoek. Deze brief geeft nadere toelichting over het onderzoek dat ik uit zal voeren bij uw kind.

Met uw kind zal ik twee keer werken. De eerste keer zal ik een aantal vragen aan het kind stellen, waaruit blijkt welk klasgenootje hij/zij graag mag en welke hij/zij minder goed mee op kan trekken. Een tweede keer kom ik langs om met elk kind een aantal puzzeltaken te maken. Vervolgens laat ik ze een foto van een klasgenootje zien, dit kan een klasgenootje zijn die hij/zij graag mag, of juist niet. Vervolgens vertel ik ze hoe het klasgenootje gepresteerd heeft op de motivatietaak en vraag ik ze welke puzzeltaak ze nog eens willen maken. Ik wil hiermee onderzoeken wat het effect is van sociale vergelijking is op de motivatie van het kind. Naast de puzzeltaak met uw kind, zal de leerkracht een vragenlijst invullen over de motivatie van uw kind.

De gegevens over uw kind worden anoniem verwerkt en vertrouwelijk behandeld. Na afronding van het onderzoek ontvangt u een brief met een beschrijving van de uitkomsten van het onderzoek.

Met vriendelijke groet,

Hanne Fleurke

Begeleider Dr. Diny van der Aalsvoort (RUG)

Toestemmingsformulier voor deelname aan het onderzoek

Ik heb de brief ontvangen over het onderzoek naar motivatie bij jonge leerlingen en ik ga er mee akkoord dat mijn kind deelneemt aan het onderzoek.

Ja   Nee

Voor- en achternaam kind: _____ Geboortedatum: _____

Geslacht: Jongen   Meisje

Plaats/Datum: _____

Naam: _____

Handtekening: _____